

Formidlings- events giver os mere viden om truede arter

Skov- og Naturstyrelsen på Fyn og i Sønderjylland arbejder sammen med to tyske partnere: Stiftung Naturschutz og Landesforsten, begge i Schleswig-Holstein, i et EU-Interreg projekt, som har til formål at forbedre forholdene for de beskyttede arter: hasselmusen, birkemusen og de forskellige flagermus.

Projektet kalder vi for BioGrenzKorr, da vi arbejder med biodiversitet i grænseoverskridende korridorer. Udover konkrete tiltag i naturen for disse arter indgår elementer som videndeling hen over grænsen, formidling og inddragelse af offentligheden.

Denne artikel handler om to typer formidlingsarrangementer inden for projektet, som har givet mere viden om vores sjældne arter. Først om vores tyske kollegaers erfaringer med at inddrage børn i jagten på mere viden om den sjældne hasselmus. Derefter vores egne erfaringer fra et naturvejleder erfa-møde, som havde til formål at give deltagerne et videns-boost om flagermus.

Læs mere om BioGrenzKorr projektet på www.biogrenzkorr.dk

Af Mogens Krog, Projektleder
Skov- og Naturstyrelsen Fyn
Sollerupvej 24, 5600 Faaborg.
mokro@sns.dk

Nøddejagter: Børn bidrager til mere viden om den sjældne hasselmus

Hasselmusen - som ikke er en mus men vores eneste syvsover - er et natdyr, som tilbringer sommerhalvåret i tæt krat i frodige løvskove eller hegn. Den findes især på Syd-fyn, men der findes også isolerede bestande i Sønderjylland og på Sjælland. Den er næsten umulig at spotte i naturen, både fordi den er meget sjælden, men også fordi den kun er nataktiv. Med sine sorte øjne og gulbrune pels, der i modsætning til mus går helt ud til halepidsen, minder den om en hamster.

Hasselmusens hemmelighedsfulde liv og meget nuttede udsendende gør, at man ikke kan undgå at blive betaget af dette dyr.

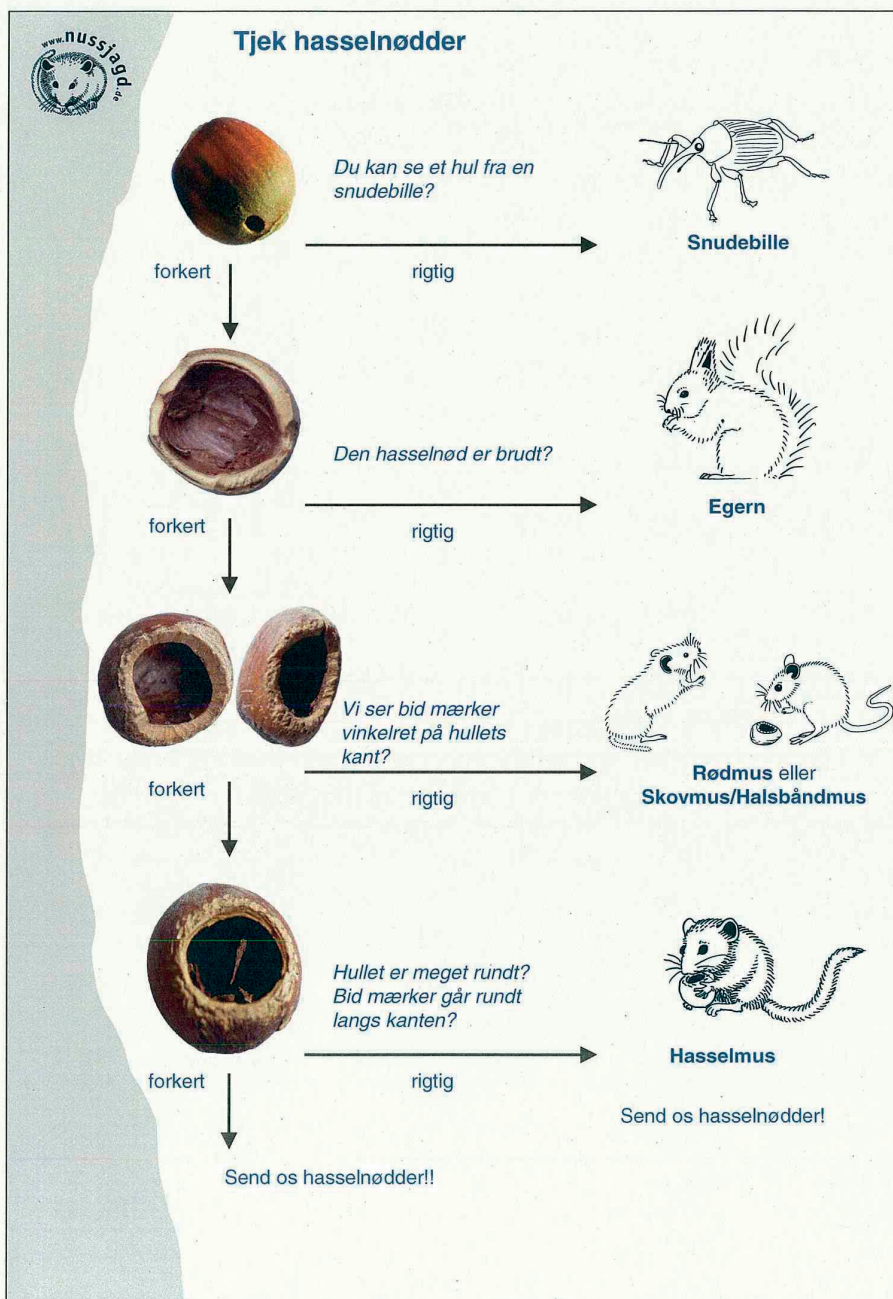
Nøddejagter giver viden

Nøddejagter går i alt sin enkelthed ud på at samle hasselnødder i naturen. Hasselmusen sætter sit helt eget bid-

mærke på hasselnødden. Bidmærket adskiller sig fra andre gnaveres bidmærker. Når man sætter en stor flok skolebørn til at lede efter hasselnødder i et større område og får dem til at angive hvor nødderne er fundet, er det muligt at få viden om hasselmusens udbredelse. I Schleswig-Holstein lavede man en nøddejagt der involverede 4652 børn. De indsamlede i alt 66.914 nødder og af dem havde hasselmus med sikkerhed gnavet i 295. Det lyder ikke som et prangende resultat, men det gav 295 punkter på en kort og dermed en masse viden om hasselmusens udbredelse i

Schleswig-Holstein. Viden som ellers ville være vanskelig at opnå.

Nøddejagter af denne størrelse er selvfølgelig ikke noget, man uden videre skyder igang. Det kræver planlægning og organisering, produktion af materialer, presseindsats og ikke mindst midler. I en nøddejagt i Saksen i Sydøsttyskland medvirkede 142 institutioner: Børnehaver, skoler, naturforeninger og spejdere. Et sådan omfang kræver træning af trænere som tager ud på institutionerne og lærer lærerne og pædagogerne hvordan nøddejagten kan indgå i undervisningen.

Her er den bestemmelsesnøgle, der benyttes i forbindelse med nøddejagterne – nøglen er blevet oversat til dansk, og er altså lige til at benytte.

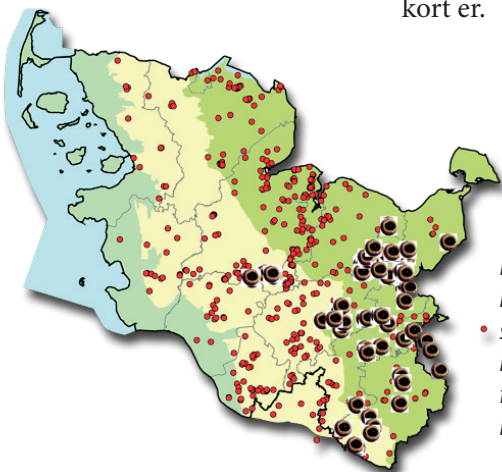
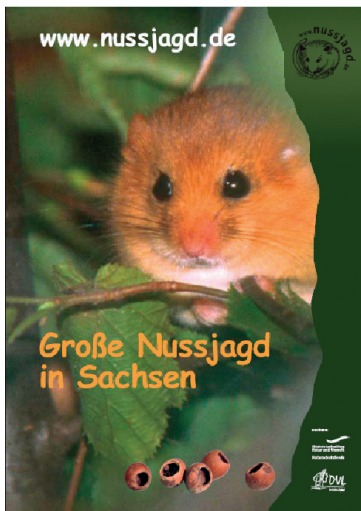

Nøddejagter som læringsværktøj

Hvordan får man børn, lærere og pædagoger med på denne idé? Hvorfor er det interessant at indsamle nødder? I nøddejagt-konceptet har man udviklet en hel pakke med undervisningsmateriale, som umiddelbart kan integreres i undervisningen (http://www.nussjagd-sh.de/nussjagd_sh/download2.php). Undervisningsmaterialet er udviklet til børnehavebørn og op til 4. klassetrin.

Eleverne får deres egen hasselmusbog på 15-18 sider med små opgaver. For de mindste handler det om at tegne, presse hasselblade, lave bidmærker i et æble osv., mens der for de ældste er konkrete læs og forstå-øvelser om hasselmusen.

Der indgår også øvelser om hasselbusken og nødderne, f.eks. hvilke andre dyr gnaver i nødderne. Som led i projektet udleveres svarkuverter, hvor man på bagsiden skriver afsender, findetidspunkt og sted. Stedet anføres som et koordinat på et kort. Kortet indgår i materialet og giver dermed også lærerne mulighed for at inddrage dette aspekt i undervisningen og give børnene en forståelse for det abstraktionsniveau, et kort er.

De røde prikker viser hvor der er indsamlet hasselnødder i Schleswig-Holstein, mens signaturen for hasselnødder viser hvor nødder med hasselmusens bidmærker er fundet. Kortet giver et godt bud på hasselmusens udbredelse i Schleswig-Holstein.

Der er udarbejdet undervisningsmateriale i ikke mindre end fire varianter, der henvender sig til elever fra børnehave til 4. klassetrin.

Man gør meget ud af at motivere børnene ved at forklare, at de medvirker til at skaffe ny viden om hasselmusen, at de faktisk er små forskere. Dermed får børnene også en fornemmelse af, hvad forskning er for noget.

Når opgaverne i hasselmusbogen er løst, kan læreren udstede et diplom til barnet. Svarkuverter med nødder i indsendes til nærmere undersøgelse, hvorefter indsenderen modtager et postkort med svar på, om der var tale om hasselmus eller ej.

Postkortet er også en måde at sige tak for hjælpen på. Læs mere om de tyske nøddejagter, herunder de undervisningsmateriale der er lavet, på www.nussjagd-sh.de

Nøddejagt i Danmark?

Som det ses af kortet over nøddejagten i Schleswig-Holstein, er der ikke fundet spor efter hasselmus ved grænsen.

Lige nord for grænsen i Gråstenskov er der imidlertid en kendt hasselmusbestand. I Schleswig-Holstein har man historiske optegnelser, der viser, at hasselmusen tidligere er fundet umiddelbart syd for grænsen. Som led i projektet BioGrenzKorr er der mulighed for at gennemføre mindre lokale nøddejagter, som kan medvirke til at belyse dette.

Materialer, som bliver anvendt i forbindelse med nøddejagter i flere Tyske delstater

Type	Forklaring	Format	Visning
Folder	I folderen får målgruppen i en kort sammenfatning alle grundlæggende informationer om nøddejagten, samt kontaktdresser og hjemmesi-deadresse.	A4 dobbelt foldet	
Pjece	I pjecen lærer deltagere i nøddejagten, nærmere om projekt idéen samt specifikke informationer om hasselmusen og nøddejagten. Derudover findes der en konkret anvisning og et kort til bestemmelse af jagtområdet.	A4, 14- sider	
Bestemmelses-nøgle	Info-ark med anvisninger på, hvordan man kan bestemme hvilke dyr, der har gnavet af de indsamlede hasselnødder.	A4 dobbeltsidet	
Jagtrapport	Returkonvolutterne tjener som emballage for de indsamlede nødder og som rapportark, hvor der bl.a angives oplysninger om tid og sted for de fundne nødder.	Ca. 10 x 21cm fol-delomme	
Plakat	Plakaten oplyser generelt om projektet, samt specifikt om webadres-sen.	A2	
Klistermærke	Klistermærket oplyser generelt om projektet, samt specifikt om web-adressen.	D 7 cm, selvklæ-bende	
Svarkort	Ved hjælp af svarkortet får den person, som har indsendt nødderne, en evaluering af de indsendte prøver. Samtidigt er den tænkt som et lille "Tak for hjælpen".	10,5 x 15 cm	
Undervisnings-materialer	Pensum-konforme materialer, som uden problemer kan integreres i undervisning i skoler eller børne- og ungdomsinstitutioner, som gør børnene til rigtige eksperter i hasselmus. Findes i fire varianter fra Børnehave til 4. klassetrin.	A4 (pdf-filer til download)	

European Bat Night

Et naturvejleder erfa-møde gav os mere viden om vores flagermus

I BioGrenzKorr projektet (se foregående artikel) arbejder vi også med at indsamle og formidle mere viden om flagermus i vores skove.

Det er især blevet relevant, efter at EU's habitatdirektiv nu er omsat til dansk lov og betyder, at bl.a. flagermusens levesteder er beskyttet. Da en del af vores flagermusarter benytter træer til dag- og vinterophold, har det medført en del usikkerhed om, hvordan man håndterer disse regler i skovbruget.

Sammen med eksperter har vi derfor indsamlet mere viden om vores flagermusarter og deres forskellige niches i skoven.

Dette formidles dels igennem publikationer til fagfolk, men også igennem events til en bredere gruppe. I august afholdte vi derfor et par arrangementer, herunder et erfa møde for naturvejledere.

Af Mogens Krog, Projektleder Skov- og Naturstyrelsen Fyn Sollerupvej 24, 5600 Faaborg. mokro@sns.dk

En flagermusart ikke tidligere set på Sydfyn
Landets førende flagermus ekspert Hans Baagøe var inviteret til at give et fagligt boost til gruppen. Efter en times foredrag begav de ca. 20 naturvejledere sig ud i natten for at opleve flagermusene, som man ville gøre på et sædvanligt flagermusarrangement. Vi havde dog Hans Baagøe med og han medbragte professionelt ultralydsudstyr som gør det muligt at registrere de arter, vi mødte. Der blev registreret i alt 6 forskellige flagermusarter denne nat, hvilket i sig selv er mange. Det interessante var dog, at skimmelflagermusen blev set jage over engene syd for Arreskov sø. Denne art

er aldrig tidligere registreret på Sydfyn. Efter denne nat kunne vi derfor føje ny viden til det danske pattedyratlas for denne art.

European Bat Night

EUROBAT er et fælles europæisk sekretariat under the Agreement on the Conservation of Populations of European Bats. De har bl.a. som formål at skabe offentlig bevidsthed igennem medier og events om truslerne imod de europæiske flagermus, som det hedder. Et årligt tilbagevendende initiativ er European Bat Night, en event der finder sted over hele Europa hvert år i august måned. EUROBAT stiller posters til rådighed, hvis man gerne vil have et flagermus arrangement med. Efter arrangementet er afviklet, indsender man lidt information til EUROBAT-sekretariatet, som lægger det på deres hjemmeside sammen med arrangementer fra de øvrige europæiske lande. Ovenstående arrangement findes nu på hjemmesiden. Se mere på www.eurobat.org □